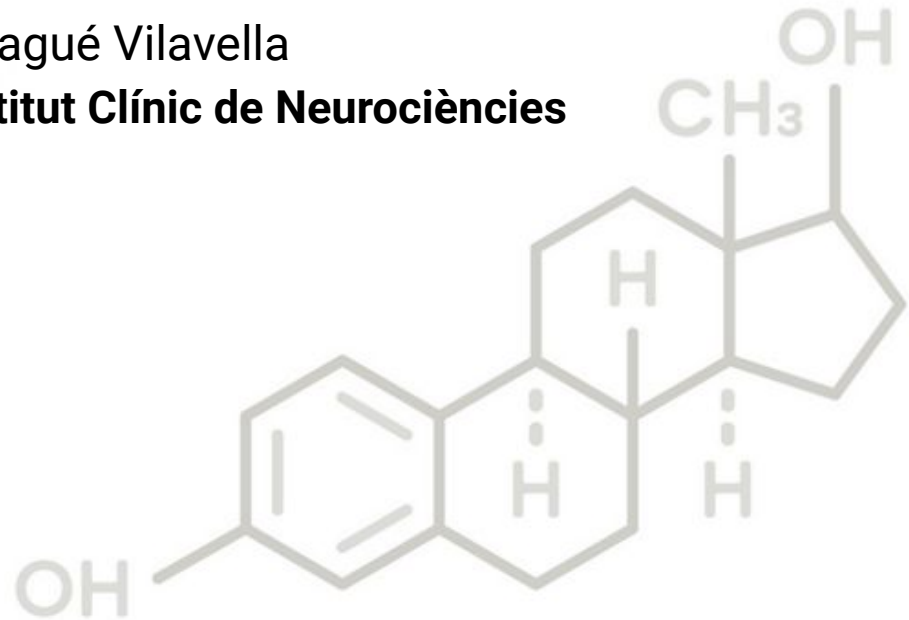

Hormones de l'eix hipotàlem-hipofisari-gonadal en dones amb un primer episodi psicòtic sense tractament psicofarmacològic i en controls

Maria Teresa Pons Cabrera - Maria Sagué Vilavella

Servei de Psiquiatria i Psicologia - Institut Clínic de Neurociències

Hospital Clínic de Barcelona

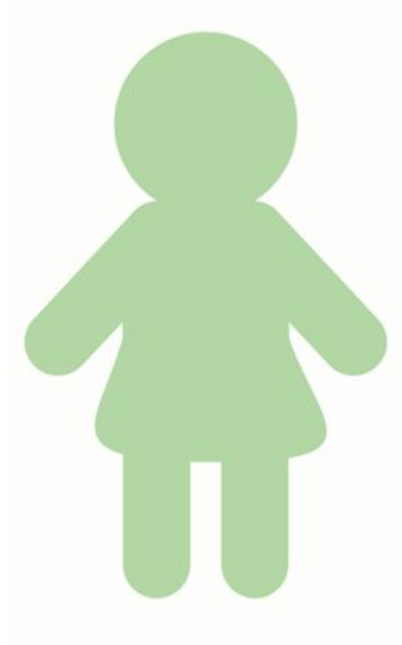
I Jornada del Grup de Treball en Psiconeuroendocrinologia (PNECAT)

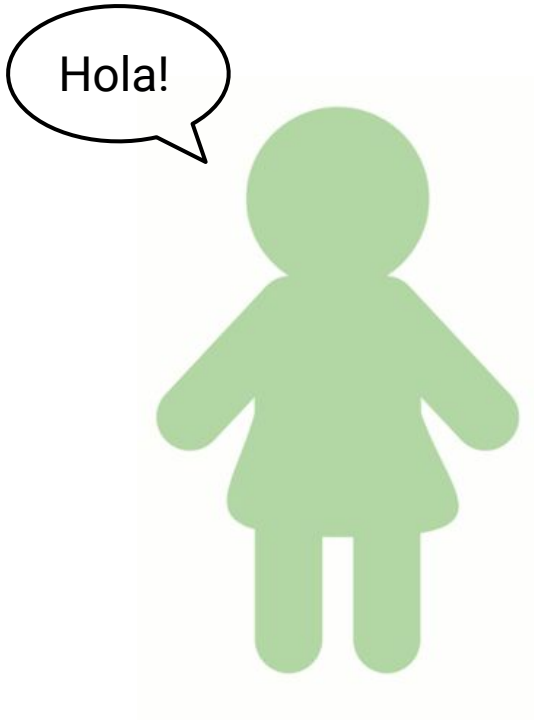
Societat Catalana de Psiquiatria i Salut Mental

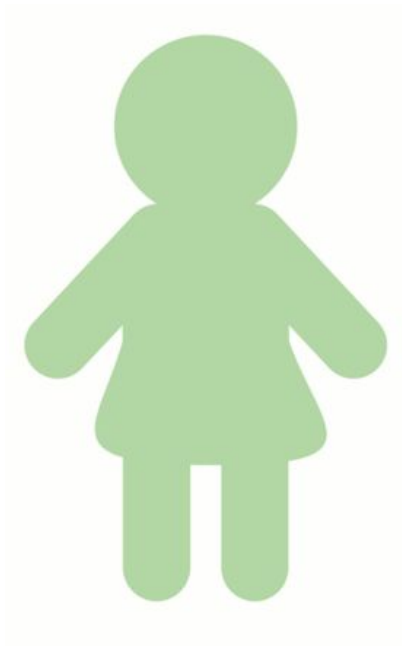
Divendres, 21 de febrer de 2020

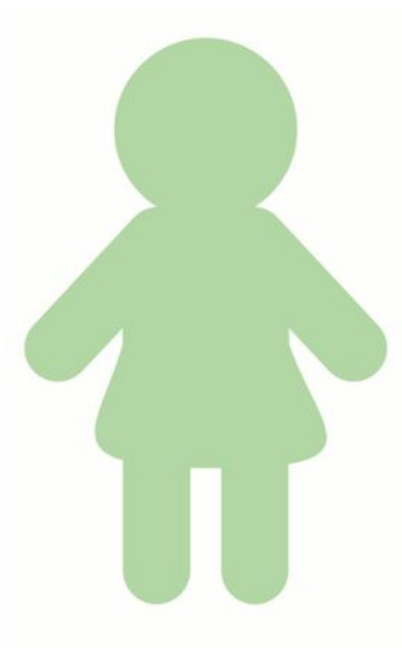

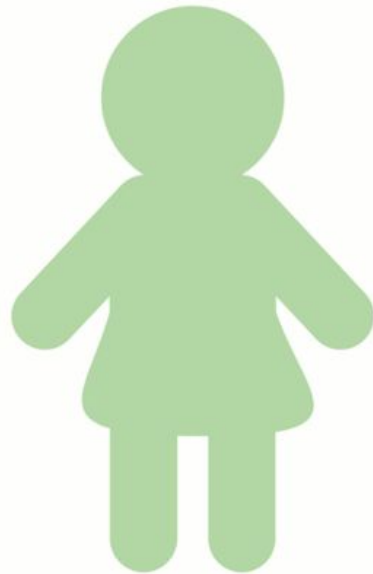

Trastorn psicòtic

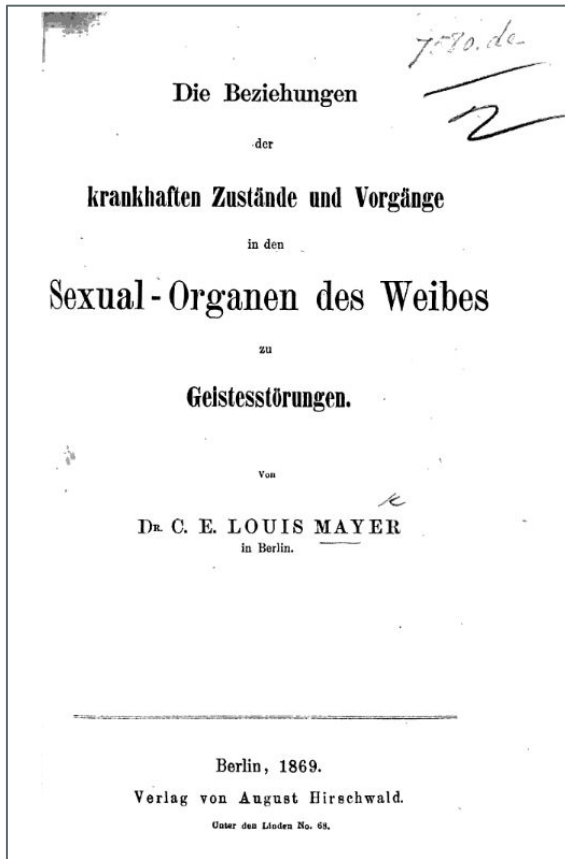
Trastorn psicòtic
Alteracions menstruals

Trastorn psicòtic
Alteracions menstruals

-💡- *Antipsicòtics...?*

← “Les connexions entre les pathologies dels òrgans sexuals femenins i els trastorns mentals” (Mayer, 1869)

E. Kretschmer (1888-1964)

E. Kraepelin (1856-1926)

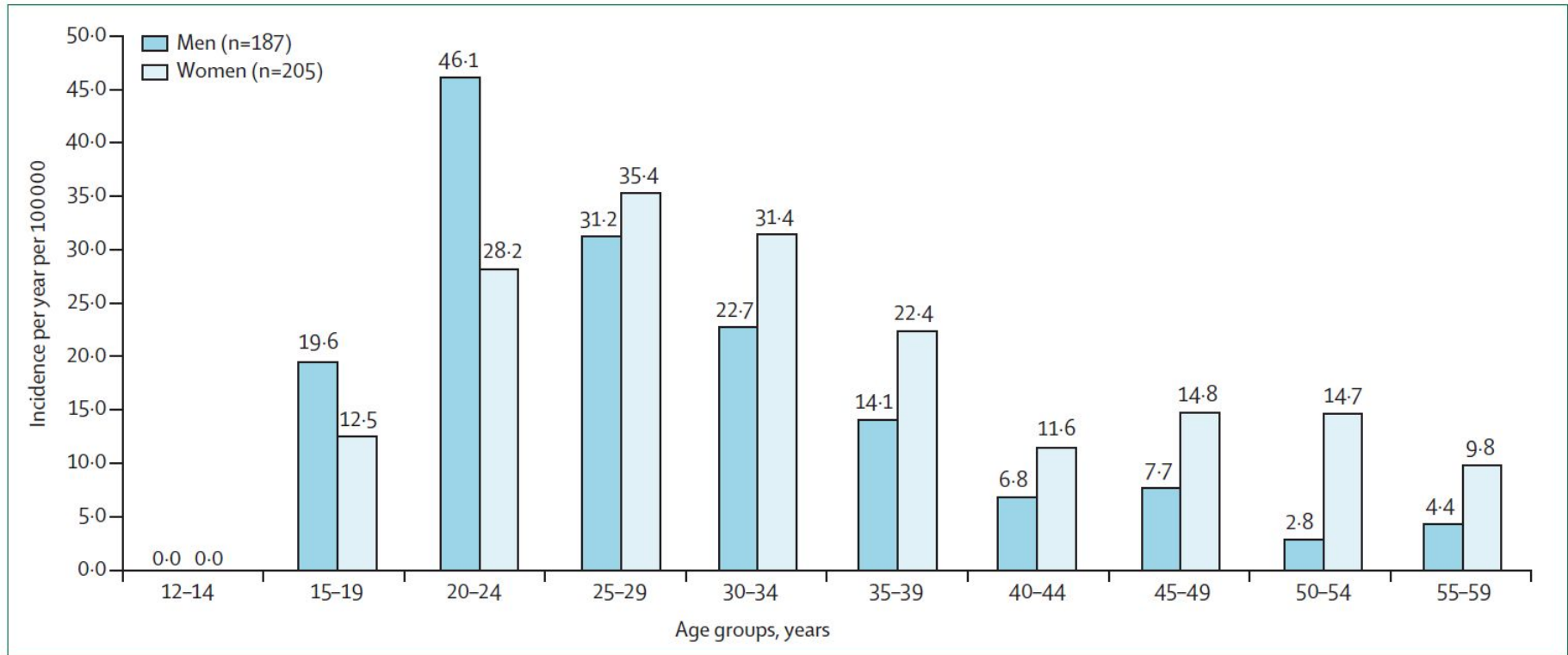
↓ ↓
Relació hipoestrogenisme-psicosi

"La bogeria en alguns casos apareix *de novo* per aquesta causa [amenorrea], com a factor desencadenant o predisponent" (Clouston, 1906)

Evidència actual

1. Funció **protectora** dels estrògens contra la psicosi
2. **Hipoestrogenisme, hiperprolactinèmia i disfunció gonadal** en la psicosi

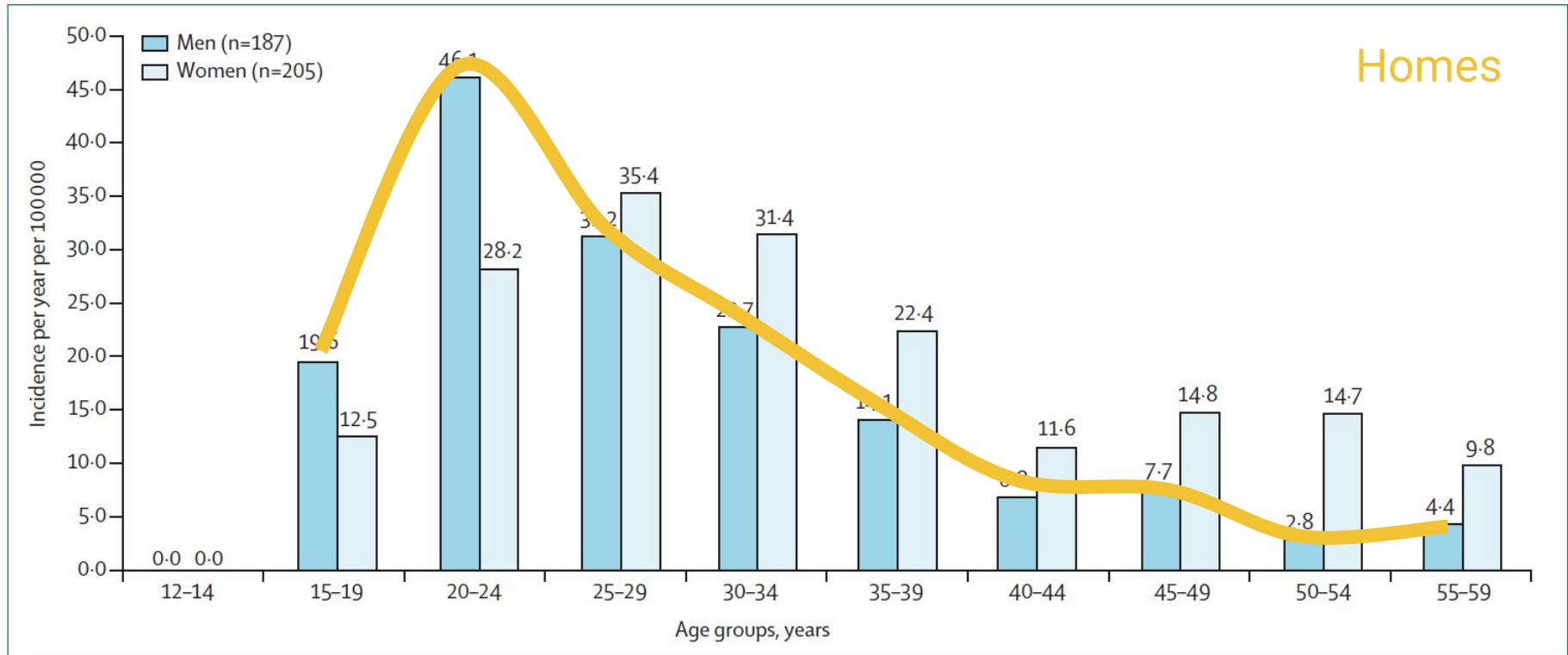
Edat del 1r ingrés per esquizofrènia, per sexes

Figure 1: Sex-specific distribution at first admission for schizophrenia—broad definition, ICD-9: 295, 297, 298.3, 298.4

Data are all admissions in a defined catchment area in and around Mannheim, Germany, in 1987 and 1988. Data compiled from Häfner and colleagues.¹⁴

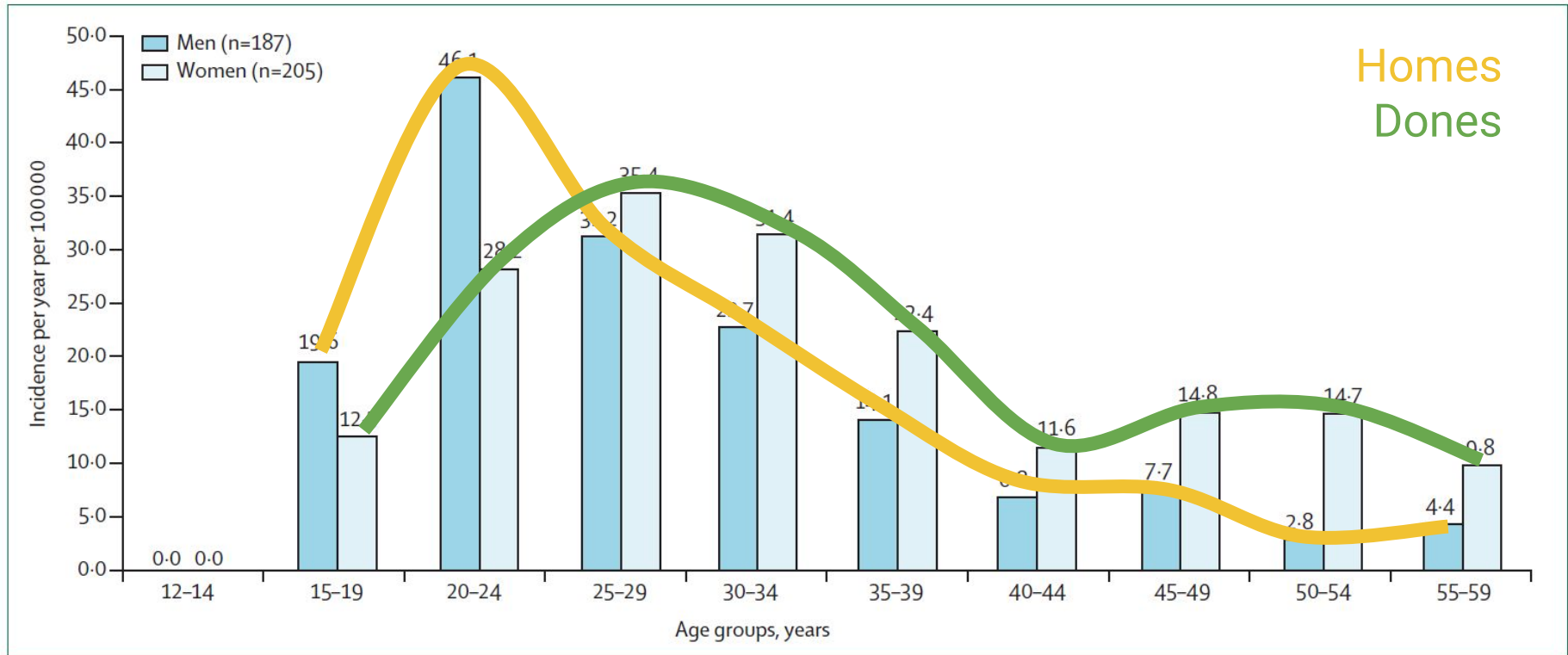
Edat del 1r ingrés per esquizofrènia, per sexes

Figure 1: Sex-specific distribution at first admission for schizophrenia—broad definition, ICD-9: 295, 297, 298.3, 298.4

Data are all admissions in a defined catchment area in and around Mannheim, Germany, in 1987 and 1988. Data compiled from Häfner and colleagues.¹⁴

Edat del 1r ingrés per esquizofrènia, per sexes

Figure 1: Sex-specific distribution at first admission for schizophrenia—broad definition, ICD-9: 295, 297, 298.3, 298.4

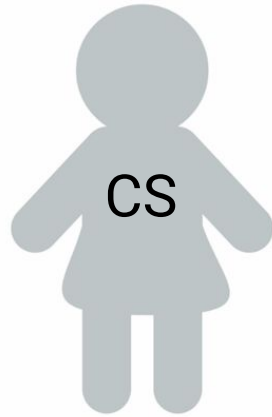
Data are all admissions in a defined catchment area in and around Mannheim, Germany, in 1987 and 1988. Data compiled from Häfner and colleagues.¹⁴

Objectiu

Comparar els nivells d'hormones sexuals en dones amb i sense psicosi primària que no han rebut mai tractament antipsicòtic.

Estudi cas-control retrospectiu

Estudi cas-control retrospectiu

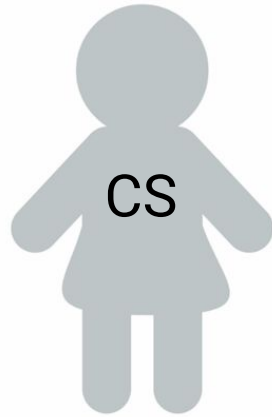
(psicosis primària
no afectiva)

Estudi cas-control retrospectiu

PEP

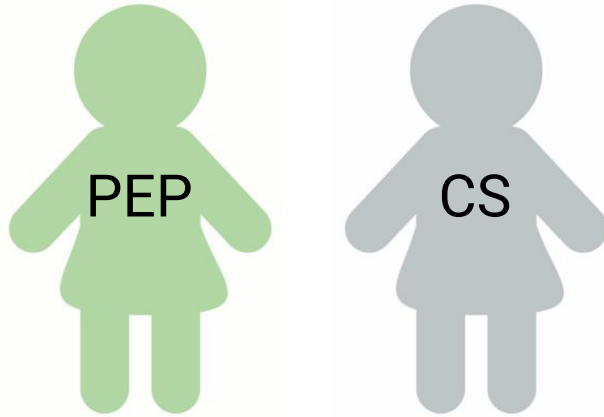

CS

(psicosi primària
no afectiva)

Antipsicòtics-*naïve*

Estudi cas-control retrospectiu

(psicosi primària
no afectiva)

Antipsicòtics-*naïve*

PEP: Urgències

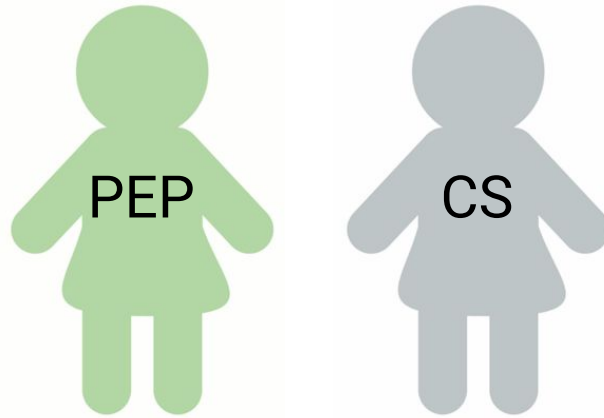
PEP: Anàlisi sanguínia
FSH, LH, 17- β -estradiol

CS: Anàlisi sanguínia
FSH, LH, 17- β -estradiol
mateix moment del cicle
menstrual - fase lútia

(PEP: verificació prospectiva
de diagnòstic)

Estudi cas-control retrospectiu

(psicosi primària
no afectiva)

Antipsicòtics-*naïve*

PEP: Urgències

PEP: Anàlisi sanguínia
FSH, LH, 17- β -estradiol

CS: Anàlisi sanguínia
FSH, LH, 17- β -estradiol
mateix moment del cicle
menstrual - fase lútia

(PEP: verificació prospectiva
de diagnòstic)

Anàlisi estadística: Mesures descriptives (mitjana, DE), test de Kruskal-Wallis per diferències entre variables

Casos (PEP): N= 4
Controls (CS): N = 4

Casos (PEP): N= 4
Controls (CS): N = 4

Edats mitjanes: - PEP: 31.4 anys (DE 1.9) *Sense diferències
- CS: 26.1 anys (DE 3.5) significatives*

Casos (PEP): N= 4
 Controls (CS): N = 4

Edats mitjanes: - PEP: 31.4 anys (DE 1.9) *Sense diferències significatives*
 - CS: 26.1 anys (DE 3.5)

Nivells hormonals:

	PEP	CS
FSH (U/L)	7 (DE 1.7)	3.5 (DE 1.2)
LH (U/L)	8.4 (DE 2.6)	5.7 (DE 3.3)
17-β-estradiol (pg/mL)	75.3 (DE 54.6)	151 (DE 102.1)

Casos (PEP): N= 4
 Controls (CS): N = 4

Edats mitjanes: - PEP: 31.4 anys (DE 1.9) *Sense diferències significatives*
 - CS: 26.1 anys (DE 3.5)

Nivells hormonals:

	PEP	CS	
FSH (U/L)	7 (DE 1.7)	3.5 (DE 1.2)	<i>p=0.015</i>
LH (U/L)	8.4 (DE 2.6)	5.7 (DE 3.3)	
17-β-estradiol (pg/mL)	75.3 (DE 54.6)	151 (DE 102.1)	

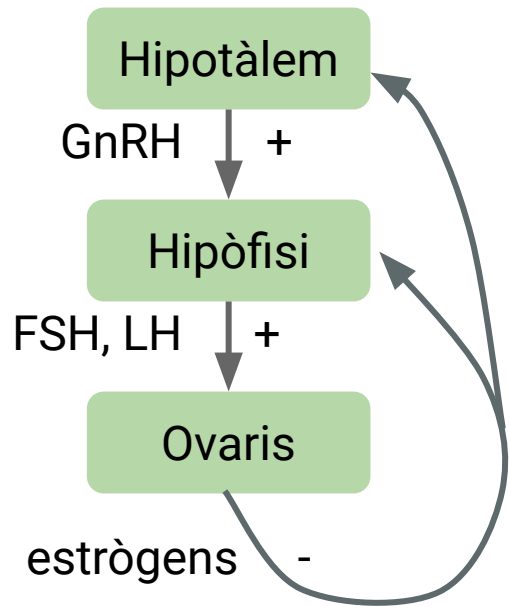

Fase lútia: **FSH** més alta
en les **PEP** que en les CS

Fase lútia: **FSH** més alta
en les **PEP** que en les CS → **Hipogonadisme ovàric**
en dones amb psicosi

Fase lútia: **FSH** més alta en les **PEP** que en les CS → **Hipogonadisme ovàric** en dones amb psicosi

Fase lútia: **FSH** més alta
en les **PEP** que en les CS → **Hipogonadisme ovàric**
en dones amb psicosi

Fase lútia: **FSH** més alta en les **PEP** que en les CS → **Hipogonadisme ovàric** en dones amb psicosi

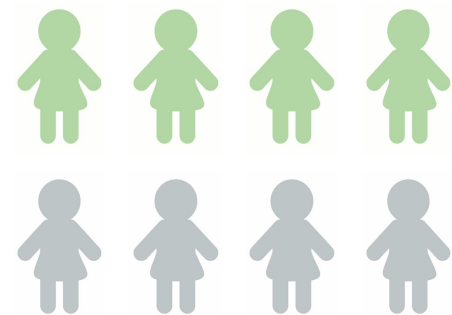
Fortaleses

Participants antipsicòtics-*naïve*

Fase lútia: **FSH** més alta en les **PEP** que en les CS → **Hipogonadisme ovàric** en dones amb psicosi

Fortaleses

Participants antipsicòtics-*naïve*

Limitacions

Mida mostral, factors de confusió

Fase lútia: **FSH** més alta en les **PEP** que en les CS → **Hipogonadisme ovàric** en dones amb psicosi

Fortaleses

Participants antipsicòtics-*naïve*

Limitacions

Mida mostral, factors de confusió

Implicacions d'etiologia i d'abordatge

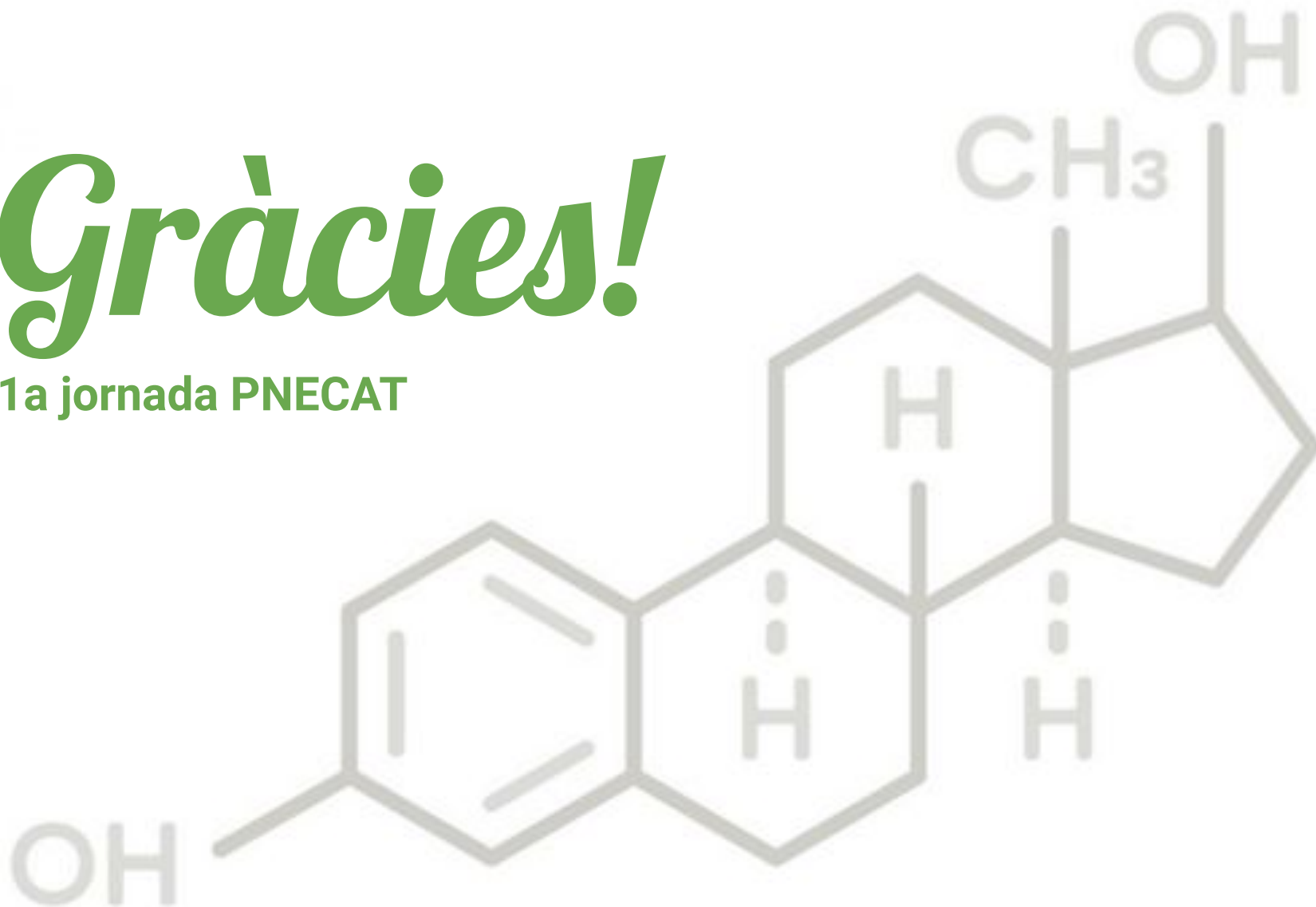

“Gonadal insufficiency [...] might be a side-effect of certain antipsychotics, but can occur independently of medication.”

Gràcies!

1a jornada PNECAT

Menstrual cycle

Follicle phase

Luteal phase

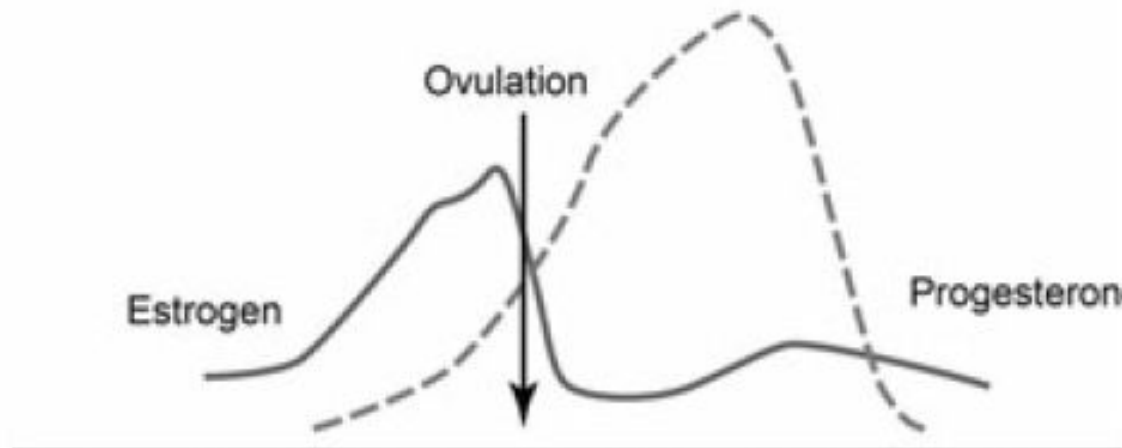
Ovulation

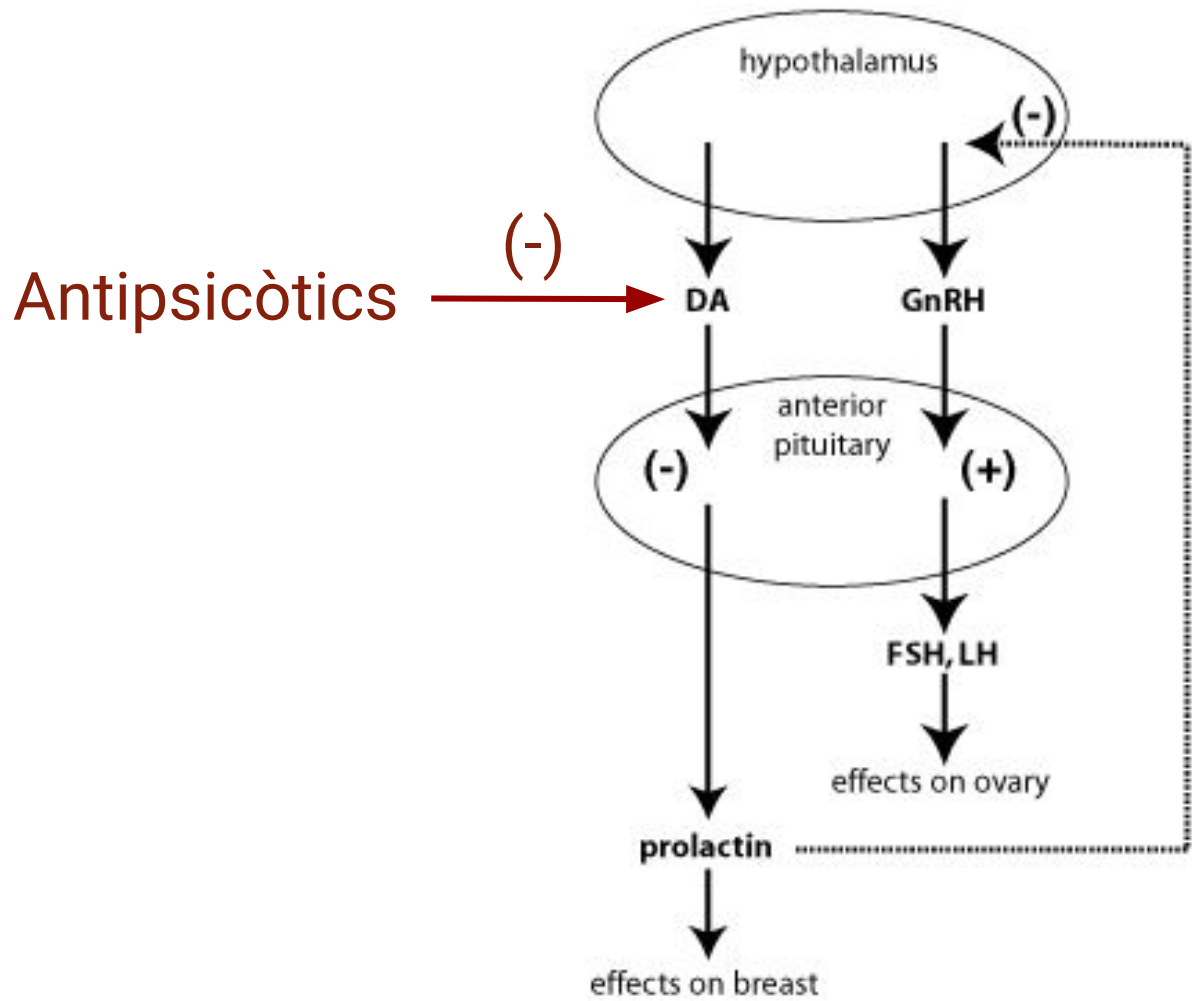
Estrogen

Progesterone

Cycle day:

2 4 6 8 10 12 14 16 18 20 22 24 26 28

	Population	Type of oestrogen	Number of patients given oestrogen	Number of patients given placebo	Weeks of treatment	Daily augmentation dose	Outcome measures	Results
Kulkarni et al (2001) ^{46*}	DSM-IV schizophrenia, schizophreniform, or schizoaffective disorder, active phase of illness	Two groups receiving oestradiol	24 (12 in 50 µg group and 12 in 100 µg group)	12	4	50 µg and 100 µg (both transdermal)	PANSS	Significant improvement of positive psychotic and general symptoms in both groups; in the 100 µg group also significant improvement of negative symptoms
Kulkarni et al (2008) ⁴⁷ and Kulkarni (2009) ⁴⁸	DSM-IV schizophrenia, schizoaffective, or schizophreniform disorder, acute or chronic phase	Oestradiol	56	46	4	100 µg (transdermal)	PANSS	Significant improvement of positive psychotic and general psychopathological symptoms; significant improvement of cognition
Kulkarni et al (2015) ^{49*}	DSM-IV TR schizophrenia, schizoaffective or schizophreniform disorder, treatment resistant	Two groups receiving oestradiol	56 for 100 µg group and 62 for 200 µg group	62	8	100 µg and 200 µg (both transdermal)	PANSS, cognitive tests	Improvement of positive in particular, but also of general and total symptoms (stronger effect with 200 µg); no effect on cognition
Akhondzadeh et al (2003) ⁵¹	DSM-IV chronic schizophrenia, active phase of illness	Ethinyl oestradiol	16	16	8	50 µg (oral)	PANSS	Significant improvement of positive, negative, and general symptoms
Louza et al (2004) ⁵²	DSM-IV schizophrenia, active phase of illness	Conjugated oestrogens	21	19	4	625 µg (oral)	Brief Psychiatric Rating Scale, Negative Symptom Rating Scale	No response
Ghafari et al (2013) ⁵⁴	DSM-IV chronic schizophrenia	Conjugated oestrogens	16	16	4	625 µg (oral)	PANSS	Significant decrease in positive, negative, general, and total PANSS scores

PANSS=Positive and Negative Syndrome Scale. *Administered two different doses in different subsamples.

Table 1: Randomised, double-blind, placebo-controlled trials on oestrogen augmentation in premenopausal women with schizophrenic psychoses

Maria Sagué Vilavella¹, María Teresa Pons-Cabrera¹, Alexandre González-Rodríguez², Santiago Madero¹, Mireia Vázquez¹, Victòria Soler-Catà¹, Emilio Fernández-Egea³, Brian Kirkpatrick⁴, Javier Labad², Miquel Bernardo¹, Clemente García-Rizo¹

1. Servei de Psiquiatria i Psicologia, ICN, Hospital Clínic, Barcelona, Espanya
2. Departament de Salut Mental, Hospital Universitari Parc Taulí, Sabadell, Espanya
3. Cambridgeshire and Peterborough NHS foundation Trust, Hungtindon, UK;
4. Departament de Psiquiatria, University of Nevada School of Medicine, Reno, NV, USA